

PARLEM-NE

JOAN SOLÀ

La meravellosa mitologia

Els articles d'aquesta obra són de lectura agradable, captivadora, com petites rondalles

Hem de qualificar de gran esdeveniment la traducció d'una obra gairebé perfecta: el *Diccionari de mitologia grega i romana* de Pierre Grimal (655 p. a doble columna). He dit *gairebé* perquè és una llàstima que hi faltin mapes, que serien molt útils en aquest bosc espès. Espès però meravellós, enlluernador, encisador. Els articles d'aquesta obra són de lectura agradable, captivadora, com petites rondalles. Un llibre amb el qual pots passar tardes i dies sencers saltant d'una pàgina a l'altra, del text als índexs, dels índexs a les notes, sense recordar-te per on havies començat ni per què. Un d'aquells llibres que es fan irresistibles tant a casa com a classe com a la platja.

En qualsevol article hi ha una quantitat considerable de noms relacionats amb el personatge o el mite descrit: el lector no es perd perquè Grimal remet contínuament d'un article a l'altre i a 40 taules genealògiques que esquematitzen la teranyina, i al final ens dona unes dues-centes columnes d'índex de noms mítics, geogràfics i històrics, analitzats generosament (vegeu *Apol·lo*, *Argonautes*, *Hèracles*, *Eneas*, *Nimfes*, *Ulisses* i, el més extens, *Zeus*, d'una columna i mitja) i un segon índex de temes llegendaris. Es tracta d'una *mitografia*, és a dir d'una descripció dels mites basada en les fonts directes (escrupolosament citades), no pas d'una *mitologia*, és a dir d'una explicació o interpretació

dels temes. Obra, entre una cosa i l'altra, molt difícil d'editar i de traduir. L'editorial que s'hi ha vist amb cor és Edicions de 1984, que abans ja ens havia donat dues altres obres de l'autor.

Els traductors, Montserrat Franquesa, Joaquim Gestí i Andreu Martí, han fet una feina literalment excel·lent i de gran mèrit. En una nota brevíssima ens fan saber que l'operació «ha suposat la incorporació al nostre idioma d'una enorme quantitat de noms propis» personals o geogràfics (afegim-hi els gentilicis: els *locris*, *mirmídon*s, *pelasgs*, *lèleges*, *tesprots*, *lemnís*, *làpites*...) i que aquest anostrament l'han fet guiant-se generalment amb la doctrina establerta per Joan Alberich i Montserrat Ros. Vegem dos trossets de text.

«Lisídice és filla de Pèlops. Casada amb Mèstor, li va donar Hipòtoe. Una altra tradició la presenta com l'esposa d'Alceu i la mare d'Amfitrió (generalment, la dona d'Alceu és anomenada Astidamia o Laònome) (v. la taula 32, p. 433). En una tercera tradició, Lisídice és considerada la mare d'Alcmena i, per tant, l'esposa d'Electrió».

«La mare d'Èdip fa un paper molt important en el mite. El seu nom apareix sota formes molt diferents: a l'*Odissea*, es diu Epicasta; als tràgics, locasta. [...] A la versió èpica del cicle d'Èdip, la mare de l'heroi es deia Eurigania, o bé Eurianassa, i era filla d'Hiperfant, o potser de Perifant (el làpita), o bé de Teutrant. Una altra variant l'anomena Astimedusa i la fa filla d'Estènel», «Èdip ordena [...] que li precisin l'indret del crim, i no triga a ser presa d'un terrible dubte: no deu ser pas ell el culpable?».*

MOTACIONS

MÀRIUS SERRA

Tople?

Luís Feliu i Pumarola és de Llançà i treballa de cambrer. Com tot bon empordanès, és un amant de la llengua genuïna, fins al punt que ha publicat un *Recull casolà* (Brau, 2008) que conté un fum d'expressions, locucions i refranys propis de l'Empordà. Que fa de cambrer es nota ja al prefaci, quan reivindica el clàssic *llet-i-café* en comptes del calc hispanofrancès del *café amb llet*. Ben magra la passaria si agafés els trapeus i vingués a servir cafès a Barcelona! El seu recull és una delícia verbal que recorda el *Quincalla (mil adagis per aprendre vocabulari)* de Víctor Català (Edicions 62, 2005), tot i que Caterina Albert i Paradís era de l'Escala. De totes les expressions recollides per Feliu, em quedo amb *tople*: «Dit de trobar-se malament a causa d'haver menjat massa». *Tenir un tople* (o *topple*) vol dir tenir un empatx després d'un bon tiberi, per bé que cap dels diccionaris no ho inclou. Feliu afirma que només ho ha trobat en un recull similar al seu sobre el parlar de Cadaqués. L'enigmàtic *tople* podria provenir de sentir-se *tot ple*. Ara que és temps de platja em vaga imaginar-ne la forma plural: *toples*. Visca la pluralitat!*

A peu de pàgina

CINEMA AL PAVELLÓ

La Fundació Mies van der Rohe presenta el cicle Ciutats Assetjades

Comissariada per la institució cultural Le Jeu de Paume de París, la Fundació Mies van der Rohe ofereix el cicle de cinema Ciutats Assetjades. Durant sis dies es podran veure un total de 10 films en 35 mm i en versió original en un ambient irreplicable: el Pavelló situat a Montjuïc, davant la seu del CaixaForum. Els dies de projecció pendents són els dimecres 23 i 30 de juliol i els 6, 13 i 20 d'agost, sempre a les 22 hores. En cada ocasió es podran veure 1 o 3 documentals dependent de la

llargada. La programació mostra casos recents de ciutats i regions assetjades per estats d'excepció, d'urgència, utilitzant el cinema com a eina de pensament i de resistència.

ESTRENA

Xavi Sarrià, del grup Obrint Pas, publicarà un recull de narracions

Caldrà esperar fins al mes de novembre, però Bromera ja ha anunciat que publicarà la primera obra de ficció de Xavi Sarrià (a la foto), cantant del grup Obrint Pas, un dels grups de música en català que actualment té més èxit. L'obra, que encara no té títol, és un recull de relats,

elaborats amb diverses tècniques narratives, en els quals l'autor ens mostra moments concrets en les vides de diferents persones arreu del planeta. Com ja fa a les lletres del grup, Sarrià aplica un fort compromís social que convida a la reflexió. Ara només falta esperar a

JORDI GARCIA

veure si la seva narrativa aconsegueix l'èxit de la seva música, cosa que una bona promoció ja s'encarregarà de facilitar.

NOVETAT

Adesiara ha publicat la novel·la 'L'exclusa', de Luigi Pirandello

Podem llegir per primer cop traduïda al català la novel·la de Luigi Pirandello (1867-1936) *L'exclusa*. Aquesta peça, la primera de l'extensa producció de Pirandello (a la foto), que sens dubte és un dels autors italians més influents del segle XX, narra la història, a la Sicília de la fi del segle XIX, d'una dona repudiada i calumniada pel

marit i foragitada del poble que manté una lluita heroica amb els costums atàvics i les enraonies. Un fresc dels instints més pregonos del gènere humà.

REVISTA
Apareix el segon número de la publicació del departament de Cultura
Cultura, la revista que edita el departament de

Cultura de la Generalitat i que dirigeix el poeta i novel·lista Sebastià Alzamora, dedica el segon número de la nova època a *La cultura, un motor econòmic*. La dimensió econòmica de la cultura i la consideració de la producció cultural com a bé de mercat són aspectes a tenir en compte a l'hora de dissenyar polítiques que busquin potenciar la cultura com a element bàsic de construcció nacional i de cohesió social. Alguns dels col·laboradors en aquesta edició són Salvador Cardús, Manuel Cuadrado, Ezequiel Baró i, entre d'altres, Antoni Lladó.